

Дмитрашко Світлана Анатоліївна
Піскун Катерина Сергіївна

Видозміни впливу соціального інституту першої леді на політичні процеси

УДК 316.334.3:347.156-055.2-021.64(045)
DOI <https://doi.org/10.24195/2414-9616.2024-1.6>

Дмитрашко Світлана Анатоліївна
кандидат політичних наук,
старший викладач кафедри політичних наук і права
ДЗ «Південноукраїнський педагогічний національний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна
ORCID: 0000-0002-4803-4387

Піскун Катерина Сергіївна
студентка спеціальності «Політологія»
соціально-гуманітарного факультету
ДЗ «Південноукраїнський педагогічний національний університет імені К. Д. Ушинського»
вул. Старопортофранківська, 26, Одеса, Україна
ORCID: 0009-0001-6488-6352

Інститут першої леді є соціальним інститутом, що впливає на соціально-політичні процеси, але цей вплив сьогодні переосмислюється. Американська традиція титулу першої леді, який має соціальний престиж, була прийнята іншими країнами. Проте традиційна роль першої леді, як відображення ролі жінки, змінюється. Важливим є виявлення відповідності інституту першої леді і самої особистості першої леді стану й потребам сучасного суспільства. Тим не менш, не можна не визначити великий вплив перших леді на соціально-політичні процеси, на обговорення важливих соціальних проблем і проведення гуманітарної політики із застосуванням інструментів soft power. Метою та завданнями статті є комплексне дослідження впливу інституту першої леді на соціально-політичні процеси; аналіз специфіки інституту першої леді; визначення основних напрямів соціального впливу перших леді; виявлення складнощів та суперечностей функціонування інституту перших леді в різних країнах; узагальнення перспектив розвитку інституту першої леді. Для досягнення поставленої мети й вирішення завдань було застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, таких як метод критичного аналізу, компаративний метод, історичний метод, описовий метод викладу матеріалу, синтез прикладного матеріалу та узагальнення у вигляді висновків.

Інститут першої леді є соціальним інститутом, який має певну тяглість суспільної діяльності, мету, довготривалі комунікативні практики. У статті виявлені чинники, що визначають статус і мету діяльності інституту першої леді. Одночасно простежено суттєвий вплив статусу першої леді в публічному просторі, особливо за умови збігу особи першої леді з суспільними очікуваннями щодо якостей і діяльності першої леді. Проведений аналіз кейсів діяльності перших леді різних країн дозволив встановити, що сучасні аспекти діяльності перших леді поєднуються з традиційним розумінням ролі першої леді: посилення успіху та покращення іміджу владарюючого чоловіка; несуперечлива діяльність; соціально значимі програми; власна іміджева діяльність, наприклад, берегині; культурна дипломатія і просування позитивного іміджу країни. Проведений аналіз дозволив описати моделі ролей, функцій перших леді. Сучасний етап розвитку інституту перших леді перетворюється на впливовий інститут soft power реалізації гуманітарної політики.

Ключові слова: інститут першої леді, перша леді, Сполучені Штати Америки, Україна, Чилі, Німеччина, імідж, політичний процес, soft power.

Вступ. Одним із напрямів політики президента України є формування демократичної коаліції держав. Проте не менш важливим є формування позитивного іміджу країни та вирішення нагальних проблем українських громадян. Аналіз інституту першої леді дозволяє виявити фактори впливу і соціального престижу гуманітарної діяльності першої леді та визначити перспективи застосування інструментів soft power в умовах переважного застосування інструментів hard power в сучасній світовій політиці. Окремі аспекти ролі та функціонування інституту першої леді розглянуті в працях В. Чекалюк, М. Обама, Г. Клінтон та в новітніх прикладних рекомендаціях американських дослідників К. Брауер, К. Коен, В. Фридман, К. Глюк, К. Роджерс, А. Заурбрей, С. Шмидт, які вперше впроваджено в науковий обіг. Безумовно, вказані автори глибоко досліджують інститут першої леді, проте існує нагальна потреба у подальшому вивченні та осмисленні сучасних впливів інституту першої леді на соціально-політичні процеси країн.

Метою нашого дослідження є визначення впливу інституту першої леді на соціально-полі-

тичні процеси; **завданнями дослідження** є аналіз специфіки інституту першої леді; визначення основних напрямів соціального впливу першої леді; виявлення складнощів та суперечностей функціонування інституту першої леді; узагальнення перспектив розвитку інституту першої леді.

Для досягнення поставленої мети та вирішення завдань було застосовано комплекс загальнонаукових та спеціальних **методів**, таких як метод критичного аналізу, компаративний метод, історичний метод, описовий метод викладу матеріалу, синтез прикладного матеріалу та узагальнення у вигляді висновків.

Результати. На початку каденції президентства Володимира Зеленського нечасто можна було знайти матеріал про публічну діяльність Олени Зеленської, проте на початку 2024 р. перша леді України надихає своєю ефективною діяльністю. Олена Зеленська стає новатором, яка перетворює традиційну роль першої леді на високоякісну діяльність та роботу. Безумовно, це титул, а також це велика можливість та платформа для суспільної, благодійної, культурної, дипломатичної діяльності. Перша леді України підкреслює можливості,

які з'являються у перших леді та джентльменів: «М'яка сила ... вважається, що це головний інструмент перших леді та інструментів. Мені ж хотілося зробити його найефективнішим» [3]. З виступу на Глобальному саміті м'якої сили Global Soft Power Index: «саме для того, щоб разом нарощувати цю силу та правильно її застосовувати, я ще у 2021 р. заснувала Саміт перших леді та джентльменів – першу в світі професійну спільноту, яка об'єднує перших леді та джентльменів і сприяє діалогу та ефективному реагуванню на глобальні гуманітарні виклики» [3]. Активна діяльність першої леді позитивно впливає на імідж президента та країни, викликає повагу та симпатії спільноти.

У своїй захоплюючій книзі «Вesoming» Мішель Обама визначила статус першої леді: «це не посада й не офіційна робота, але менше з тим: в ній я спиралася на платформу, якої раніше навіть не могла уявити» [2, с. 12]. Вона описує відчуття від зустрічі з усіма крайнощами суспільного життя Америки та всю гаму почуттів від зустрічей з людьми. Перша леді Америки зустрічалася також з дітьми, які «мовби забували про мій титул, щойно ми ступали на скопаний ґрунт нашого саду» [2, с. 12]. Отже, перша леді – це статус дружини президента, а також, титул, але не офіційна робота, проте, одночасно, платформа великих можливостей.

Інститут першої леді є суспільним інститутом, який має певну тяглість суспільної діяльності, а також, мету, функції та довготривалі комунікативні практики. Офіційного унормування та правового кодифікування діяльності першої леді практично відсутнє. Одночасно статус першої леді має однозначну спрямованість – посилювати успіх першої особи. Перша леді, як пише В. Чекалюк, також є інструментом для підсилення іміджу держави [5, с. 111]. Безумовним є вплив перших леді на суспільно-політичні процеси в країнах, на політику владарюючого подружжя.

Впливи перших леді є залежними від деяких чинників. Серед найважливіших чинників, що, в певному сенсі, визначають статус і межі діяльності інституту першої леді, можемо визначити, це – 1) культурні норми країни; 2) суспільні традиції; 3) тип політичної культури; 4) сучасні тенденції сприйняття гендерної рівності та ролі першої леді; 5) стосунки у першому подружжі; 6) індивідуальні схильності та риси характеру. Титул перша леді, в деяких історичних ситуаціях перших пар, відноситься до офіційної дружини або партнерки президента, тобто перша леді – це офіційна дружина президента або інша яскрава жінка – політик високого рангу, вона може бути неформальним лідером без офіційного політичного статусу [5, с. 11].

Зазначаючи залежність впливу перших леді від соціальних чинників та особистісних рис, вважаємо, що є зворотній бік, адже статус першої

леді у публічному просторі також чинить суттєвий вплив на суспільство – наприклад, посилює гендерну рівність, покращує ставлення до жінок, піднімає важливі гуманітарні питання. Складнішою буває ситуація, коли не відбувається збігу між особою та очікуваннями суспільства про те, якою повинна бути перша леді. Хоча, вважаємо, останні роки розбіжність стосується більше позиціонування першої леді та нормативного оформлення статусу й діяльності першої леді в контексті суспільної думки щодо ролі першої леді. Роль першої леді визначається її діяльністю та досягненнями, але, у багатьох випадках, має кордони та певні стереотипи щодо впливовішого характеру соціального престижу титулу першої леді.

Не тільки в традиційних, але, навіть, в сучасних суспільствах, є певні уявлення про жертвовність як звичку для жінки, яку розділює більшість як дещо належне. Українська письменниця Наталя Гурницька описує такий підхід: «свідомо чи й не дуже, але тоді дуже чітко розуміли, що все вивчене, створене, здобуте жінкою не зникає в нікуди, не нехтується і не пропадає намарно. Воно просто не реалізується назовні, а залишається в родині: втілюється в атмосферу дружніх сімейних стосунків, у свідоме дотримання традицій, у вміння виховувати дітей гідними людьми і в те, як саме ці діти знайдуть своє призначення в житті, як реалізуються та чи зуміють у найважчих випробуваннях зостатися собою» [1, с. 20]. Раніше передбачалося, що перша леді супроводжуватиме президента на офіційних заходах або в електоральній боротьбі перед виборами. Відповідно, ресурсом ставали емоційні, образні впливи на тих, хто підтримує чи нейтрально ставиться до кандидата у президенти. У традиційному розгляді ролі першої ролі не передбачалося, що їй потрібно проголошувати промови, адже її основний іміджевий образ – це берегиня, хранителька. Виборець переносить образ хранительки сім'ї на всю країну, відповідно, перша леді ставала хранителькою, берегинею всієї країни. Подібний імідж першої леді є впливовим і має велику підтримку у багатьох прошарках населення, але весь потенціал статусу першої леді не розкриває. Проте, жінки, які мають статус першої леді, усвідомлюють, що образ дуже важливий. Навіть одяг є важливим, тому що, коли жінку більше бачать ніж чують, то з'являється особливий сенс невербальної мови. Роль першої леді передбачає, що багато інформації про власні почуття, про події можна передати засобами іміджу. Такою мовою часто користується Меланія Трамп, яка кольором і стилем підкреслює, що можна бути частиною важливою події, але не часткою.

У США першою, хто змінив роль господині Білого дому на більш розгорнуту роль національного масштабу: захисниці прав людей – була Еліно́р Рузвельт, дружина Франкліна Делано

Рузвельта. Перші леді обирали свої спеціальні програми, якими вони опікувалися. Ці спеціальні програми носили соціальноорієнтований характер і мали соціальну цінність, тому підтримувались громадянами. Правозахисна діяльність Е. Рузвельт стала взірцевою, а її життєва мудрість цитованою. Спеціальні програми інших перших леді орієнтувались на збереження традицій, культури, покращення освіти, підтримки здорового образу життя, сприяли міжнародному авторитету держави, розвивали культурну дипломатію тощо. Власне, Гілларі Клінтон проявила себе державною діячкою, тим самим, піднесла роль першої леді до політичного рівня. Адже, місіс Клінтон була першою леді, яка стала сенатором, кандидатом в президенти США та займала впливову посаду державного секретаря за часів президентства Б. Обами. Розкрився потенціал цієї ролі: перша леді може не тільки підсилювати імідж президента, вона може сама займати одне із провідних місць у політичному житті та стати важливим політичним суб'єктом. Пригадується Розалін Картер, яка була жінкою-новатором, спромоглася перетворити роль першої леді у роботу, тобто більше ніж титул [9]. Отак поступово формується традиція, що перший союз – це союз рівних, і, цю традицію започатковує впливова Г. Клінтон.

Класичною першою леді Сполучених Штатів Америки часто називають Ненсі Рейган. Вона була приховано впливовою і яскраво стильною дружиною Рональда Рейгана. Місіс Рейган підтримувала ту традицію перших леді, які чудово вміли користуватися своїм статусом першої леді для управління політичним іміджем чоловіка. Н. Рейган високо цінила свій титул першої леді та вказувала його в якості своєї професії. Дослідниця К. А. Бауер підкреслює велику роль Ненсі в політичних успіхах Рональда на виборах, саме вона створила мережу дружніх зв'язків в Каліфорнії, які допомогли Рональду отримати пост губернатора, що стало трампліном на його шляху до Білого дому [6]. Це безперечний талант Ненсі – вибудовувати стосунки з людьми, реагувати на проблеми, та мило пояснювати свою впливову позицію в Білому домі: «Я – жінка, яка любить свого чоловіка, і я не вибачаюся за те, що турбуюся про його особисте і політичне благополуччя» [6]. Хоча її критикували за великі витрати на одяг або оздоблення Білого дому, тим не менш, вона змогла реалізувати свій бажаний імідж – її називали першою леді імперії. Якщо пригадати, що це був період фінальної стадії суперництва США і СРСР, то, мабуть, її дії були наслідком усвідомлення статусу президента держави, яка впливає на глобальні процеси. Яскравий імідж Н. Рейган є проявом класичного розуміння образу і ролі першої леді: чудові стосунки першого подружжя, висока особиста статусність відкривали їй шлях впливу на суспільство, хоча ніякого офі-

ційного оформлення не мали. Її сильною стороною було вміння створювати, підтримувати, зберігати відносини та управляти кадровими питаннями завдяки високим комунікативним навичкам.

Вже дві передвиборчі гонки, один термін президентської каденції проживають перші подружжя Джо і Джилл Байден та Дональд і Меланія Трамп. Перші леді дуже відрізняються одна від одної, але, як слушно підкреслює К. Роджерс, «при цьому вони розширили можливості для першого чоловіка» [11]. Для Джилл Байден важливим є збереження власної ідентичності, власної кар'єри. Вона проходила перепідготовку для онлайн-навчання задля збереження викладацької кар'єри в умовах епідемії ковіду та, навіть, було знайдено легальний механізм оплати її праці викладачкою, яка виконує повне курсове навантаження – 15 кредитів. В США існує можливість запрошувати у Конгреса виконання зобов'язання фінансування зарплат офісу першої леді для підтримки виконання обов'язків президентства. Викладацька зарплата Dr. Biden нараховується не з цього зобов'язання. Перша леді поєднує багато функцій. Вона опікується освітою, сім'ями військових, супроводжує президента.

Меланія Трамп має подвійне ставлення до ролі першої леді. З одного боку, вона створила і підтримує luxury імідж своєму президентському подружжю, що позитивно сприймає консервативне коло. З іншого, вона не бажає відповідати очікуванням щодо неї в ролі першої леді [9]. Подвійність ставлення Меланії до ролі першої леді доповнює схильність самого Дональда Трампа зневажати норми і діяти відповідно до власних інтересів. Однак Меланія Трамп віддає перевагу спілкуванню з американцями за допомогою одягу [11], хоча її послання не завжди безпомилкове. Тим не менш, коли вона у січні 2021 р. з'явилась не в дизайнерському одязі, а в балетках і просторій сукні, сигнал, про завершення діяльності першої леді, був зрозумілим.

Насиченою, продуманою альтернативою першій парі Трампів є пара кандидата у президенти, губернатора Рона Десантіса і його дружини Кейсі. Кейсі Десантіс вважається найбільш впливовим радником Десантіса [10]. Кейсі була раніше телеведучою, перенесла онкологічне захворювання та виховує трьох дітей. В період президентської гонки вийшло багато статей про неї як про першу леді чоловіка-губернатора та кандидата в президенти. Найвищої похвали заслужила її медіастратегія, за допомогою якої вона апелює до консервативних кіл республіканської партії, але без luxury image Меланії Трамп, яка також апелює до консервативних кіл республіканської партії. Кейсі мислить і діє як медіастратег та іміджмейкер, вмє «одягати» роль сама та впливає на чоловіка «одягати» свою роль. Чудово вмє поєднати образ і одяг з цінностями консерватизму, традиційності, тому часто

натякає на традиції 60-х рр. минулого століття, на дуже популярну стилістику Жаклін Кеннеді. Кейсі створила сімейний імідж як образ «принцеси та джентльмена, офіцера», що викликає шалену підтримку та приємні асоціації з образами масової культури та аристократичних династій, тому схвально впливає на імідж Рона Десантіса.

К. Глюк у своїй розвідці про іміджеву діяльність місіс Десантіс підкреслює, що друзів та опонентів Кейсі вражає її стратегічний політичний геній [10]. Вона не тільки є резонатором свого чоловіка Рона Десантіса, вона також уміло взаємодіє з людьми та виступає перед зборами, її промови емоційні та мають ідейне, ціннісне навантаження, яке зрозуміле і прийняте консерваторами. До прикладу, шлях до президентського Олімпу вона зображує як шлях натхнений Богом.

Кейсі Десантіс виконує важливу суспільну місію – проводить кампанії на підтримку психічного здоров'я; підтримує дослідження, спрямовані на пошук одужання від онкозахворювань; допомагає постраждалим від ураганів. Хоча вона вміє грати з іміджом, але її сутність не зникає під світлом софитів. Скоріше, Кейсі добре розуміє, що все є послання. У цьому контексті, неможливо не погодитися, що перша леді кандидата в президенти, у передвибірчій гонці не тільки посилювала позиції чоловіка, але й ефективно отримувала в два рази більше ефірного часу і уваги виборців для нього та його команди [8]. Отже, Кейсі Десантіс підтримує свого чоловіка створенням позитивних ситуацій, які викликали емоції та отримували підтримку від виборців. Фактично, саме вона формувала сприйняття виборчої кампанії, висвітлювала людський бік безкомпромісного чоловіка та вибудовувала мережу стосунків із зацікавленими особами.

Проаналізувавши кейси американських перших леді, можемо узагальнити, що в американській політичній культурі є прийняття інституту першої леді, що відповідає демократичній традиції держави, де велику роль грають консервативні релігійні цінності. Як на рівні еліт, так і на рівні широко загалу існує підтримка статусу першої леді, її соціальної значимості. Одночасно, велику роль грає імідж першої леді, якій відповідає уподобанням американців. Проте сучасна перша леді – це не тільки посланник доброї волі або резонатор свого чоловіка – президента. В певному сенсі, вони пропонують взірці жінки, образу життя. Тим не менш, в суспільстві існує сприйняття ролі першої леді як анахронізму, оскільки позиції фемінізму є впливовими та існує гендерна рівність.

У 2022 р. в Чилі була показова ситуація із розумінням статусу і ролі першої леді. Ірина Караманос, партнерка президента Чилі Габріеля Борича, пробувала змінити роль першої леді. Вона є освіченою жінкою, гарним фахівцем з антропології та феміністкою. С. Шмідт пише, що Ірина Караманос нео-

хоче погодилася бути першою леді [13], тому що не вірила в цю роль, хотіла змінити функціонал першої леді. Як відомо, перші леді є покровительками різних програм, фондів. Ірина хотіла передати обов'язки управління цими програмами і фондами міністерствам, а також, змінити соціальне сприйняття ролі першої леді. Якщо ж державні службовці сприйняли її плани передачі міністерствам, то суспільство виступило проти, оскільки заступництво першої леді надавало їх організаціям соціальний престиж. Окрім цього, сучасна реалізована жінка хотіла, щоб спочатку «бачили» її, а не роль. Однак це також викликало критику. Партнерці президента дорікали тим, що вона зосередилася на власних цілях, а за ці плани і дії, громадяни Чилі не голосували на виборах президента. Проаналізувавши схожі ситуації, можемо визначити, що цей аргумент зустрічається у інших випадках, коли перші леді намагалися дистанціюватися від традиційної ролі та ініціювати якісь інновації. Суспільство не сприймає першу леді як окрему політичну фігуру, особливо, якщо вона змінює свій функціонал або, навпаки, хоче організаційно оформити та отримувати фінансування свого офісу, своєї роботи. Наприклад, Ірині Караманос дорікнули, що її ініціативи привели не до модернізації ролі першої леді, а до її скасування. Бажання Ірині грати свою життєву роль, а не бути просто помічницею президента, означало, що вона хоче розмежувати ролі першої леді і професійну роль людини, яка вже має успіхи та піднімає питання про оплату праці. К. Коен вважає, що обов'язки першої леді не визначені законом, а традицією і є церемоніальними [7]. Саме це хотіла змінити Ірина Караманос, перетворивши роль першої леді на автономну роль. Хоча, навіть у цьому можуть бути сумніви, адже в наслідок критики, вона заявила, що це був антропологічний експеримент та оголосила, що не хоче бути першою леді та повертається до дослідницької діяльності [13]. Тому, цілком може скластися враження, що мета її інновацій – не оновлення, осучаснення ролі першої леді, а бажання займатися своєю справою.

Інший цікавий кейс пов'язаний з німецькою першою леді. У Німеччині існує деякий розрив між публічним дискурсом про жіночу емансипацію та соціальною реальністю. Безумовно, відомо, що довгий час канцлером Німеччини була Ангела Меркель, а також є багато інших відомих політикинь. Тим не менш, керуючі в великих компаніях – це чоловіки, а жінки займають 6,7 відсотка всіх членів правління [12].

Нас цікавить власне Ельке Бюденбендер, дружина Франка-Вальтера Штайнмайєра, президента Німеччини. Вона працювала суддею у Берлінському адміністративному суді, але залишила цю важливу і соціально престижну роботу, щоб повністю зосередитися на ролі першої леді. Для консервативної

німецької культури також є важливим, щоб перша леді була «на боці президента», але правового оформлення ролі першої леді не існує, хоча неофіційний офіс зі співробітниками є. Дослідниця А. Зауєрбрай підкреслює, що такий стан речей є відображенням того, що жіноча історія – це історія жінок, у яких не було посад; про їх покликання ніколи не піклувалися; які працювали безкоштовно, тобто завжди були поза писаним [12]. Відповідно, такий статус жінки є анахронізмом в сучасному світі, що також, стосується статусу і ролі першої леді. Хоча про якісь радикальні перетворення мова не йде. Скоріше на порядок денний виноситься питання про зменшення розриву між тим, якою особистістю є фрау Ельке і статусом першої леді, який може обмежувати її особистість. Отже, мова йде про переосмислення ролі першої леді.

Цікаву еволюцію від суспільного несприйняття до активної підтримки діяльності пройшла перша леді України Олена Зеленська. На каденцію Володимира Зеленського припали карколомні випробування від епідемії ковіду до широкомасштабного вторгнення Росії в Україну. Діяльність пані Олени, сучасний імідж Берегині та соціальне усвідомлення важливості м'якої сили для вирішення гуманітарних питань підштовхнули українців до переосмислення ролі першої леді у суспільно-політичних процесах країни.

Була спроба юридично врегулювати статус першої леді, що отримала негативну зворотну реакцію. Проте постійна послідовна діяльність за обраними програмами – здорове харчування дітей, інклюзивне навчання, культурна дипломатія – переконувала громадян України в щирості першої леді та посилювала її особисту репутацію. Суттєві зміни відбулися після широкомасштабного вторгнення 2022 р., коли проявилися особисті лідерські якості, організаційні здібності та гуманістична спрямованість особистості першої леді. О. Зеленська одночасно виконує велику роботу та повністю реалізує можливості, які надає їй ця платформа для вирішення гуманітарних проблем в Україні. Дуже успішним є програма «Ти як?». Щорічно проходять Саміти перших леді та джентльменів, які присвячуються важливим соціальним питанням. Нове осмислення ролі перших леді та джентльменів в контексті soft power як альтернативи hard power підвищує їх статус та вплив на тих, хто приймає стратегічні рішення. Роль першої леді стає більш видимою та значущою. О. Зеленська стала послідовною захисницею інтересів України, має високий авторитет як всередині країни, так і за кордоном. Початкова дискомфортність від публічності долається колосальною публічною діяльністю. Причому це не просте супроводження президента, а автономна публічна діяльність. Окрім цього, активно задіяна медійна діяльність. Всі ці фактори в сукупності значно посилити авторитет та імідж

президента Володимира Зеленського. Пані Олена дійсно стала сполучною ланкою між президентом і суспільством, що є однією з основних функцій інституту першої леді.

Висновки. Інститут першої леді з американської політичної традиції перетворився на впливовий інститут в багатьох країнах. Сьогодні американське суспільство дискутує про зміст й характер діяльності першої леді та наскільки цей інститут відповідає сучасній американській нації. Проаналізувавши роль, функції, які виконують перші леді, можемо виокремити наступні обрані моделі: 1) приймає роль першої леді і присвячує себе «бути на його боці»; 2) приймає роль першої леді і є резонатором президента. Безумовно, інститут першої леді в політичному процесі проявляється в участі у виборчих кампаніях, у взаємодії з громадянським суспільством, у взаємодії з елітами, в узгодженні обраних програм з діяльністю президента та уряду, в міжнародній культурній діяльності. Сучасний етап розвитку інституту першої леді перетворюється на впливовий інструмент soft power для реалізації гуманітарної політики.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гурницька Н. Багряний колір вічності. Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2023. 192 с.
2. Обама М. Становлення. Київ : Видавництво Букшеш, 2022. 480 с.
3. Перша леді під час саміту Global Soft Index: М'яка сила перших леді та джентльменів зростає й дасть іще більше результатів своїм країнам / Президент України Володимир Зеленський. Офіційне інтернет представництво. *Presidend.gov.ua*. 1 березня 2024 р. URL: <https://bit.ly/3ThuP50>
4. Петюр Р. Дипломатичний протокол як інструмент багатосторонньої дипломатії. *Міжнародні відносини. Серія «Політичні науки»*. 2015. Випуск 9. С. 66–79.
5. Чекалюк В. Роль першої леді у формуванні іміджу держави за допомогою ЗМІ. *Наукові записки Інституту журналістики*. 2015. Том 59. С. 110–117.
6. Brower Anderson Kate, Nancy Reagen, The Happiest First lady. *The New York Times*. March 7, 2016. URL: <https://www.nytimes.com/2016/03/08/opinion/nancy-reagan-the-happiest-first-lady.html>
7. Cohen Kate, If I were a first lady? I'd quit, too. *The Washington Post*. November 18, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/11/18/irina-karamanos-first-lady-chile-reform/>
8. Friedman Vanessa, The Strategic Fashioning of Casey Desantis. With an eye to the Kennedys, and the Trumps. Sometimes, a wardrobe is a strategy. *The New York Times*. May 26, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/24/style/casey-desantis-fashion.html>
9. Friedman Vanessa, Rare gathering of Former First Ladies Shows Style, and Subtle Differences. *The New York Times*. November 11, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/11/28/style/melania-trump-rosalynn-carter-memorial.html>

10. Glueck Katie, Floryda's First Lady, and Second in Command. Casey DeSantis has advised her husband on media strategy and taken on some of the state's big issues. The presidential campaign trail is next. *The New York Times*. May 24, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/24/us/politics/casey-desantis-strategy.html>

11. Rogers Katie, How Two First Ladies Weathered a Most Unusual Presidential Transition. *The New York Times*. February 17, 2024. URL: <https://www.nytimes.com/2024/02/17/us/politics/how-two-first-ladies-weathered-a-most-unusual-presidential-transition.html>

12. Sauerbrey Anna, Germany's First Lady Problem. *The New York Times*. April 6, 2017. URL: <https://www.nytimes.com/2017/04/06/opinion/germanys-first-lady-problem.html>

13. Schmidt Samantha, Chile's millennial first lady wants to end the job for good. *The Washington Post*. November 13, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/11/13/irina-karamanos-chile-first-lady/>

REFERENCES:

1. Hurnytska, N. (2023). Bahrianyi kolir vichnosti. Kharkiv : Knyzhkovyi klub «Klub Simeinoho Dozvillia», 2023. 192 p.

2. Obama, M. (2022). Stanovlennia. Kyiv : Vydavnytstvo Bukshef, 2022. 480 s.

3. Persha ledi pid chas samitu Global Soft Index: M'iaka syla pershykh ledi ta dzhentelmeniv zrostaie y dast ishche bilshе rezultativ svoim krainam / Prezydent Ukrainy Volodymyr Zelenskyi. Ofitsiine internet predstavnytstvo. Presidend.gov.ua. 1 bereznia 2024 r. URL: <https://bit.ly/3ThuP50>

4. Petiur, R. (2015) Dyplomatychnyi protokol yak instrument bahatostoronnoi dyplomatii. Mizhnarodni vidnosyny. Seriiia «Politychni nauky». 2015. Vypusk 9. S. 66–79.

5. Chekaliuk, V. (2015) Rol pershoi ledi u formuvanni imidzhu derzhavy za dopomohoiu ZMI. Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky. 2015. Tom 59. S. 110–117.

6. Brower Anderson Kate, Nancy Reagen, The Happiest First lady. *The New York Times*. March 7, 2016. URL: <https://www.nytimes.com/2016/03/08/opinion/nancy-reagan-the-happiest-first-lady.html>

7. Cohen Kate, If I were a first lady? I'd quit, too. *The Washington Post*. November 18, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/opinions/2022/11/18/irina-karamanos-first-lady-chile-reform/>

8. Friedman Vanessa, The Strategic Fashioning of Casey Desantis. With an eye to the Kennedys, and the Trumps. Sometimes, a wardrobe is a strategy. *The New York Times*. May 26, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/24/style/casey-desantis-fashion.html>

9. Friedman Vanessa, Rare gathering of Former First Ladies Shows Style, and Subtle Differences. *The New York Times*. November 11, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/11/28/style/melania-trump-rosalynn-carter-memorial.html>

10. Glueck Katie, Floryda's First Lady, and Second in Command. Casey DeSantis has advised her husband on media strategy and taken on some of the state's big issues. The presidential campaign trail is next. *The New York Times*. May 24, 2023. URL: <https://www.nytimes.com/2023/05/24/us/politics/casey-desantis-strategy.html>

11. Rogers Katie, How Two First Ladies Weathered a Most Unusual Presidential Transition. *The New York Times*. February 17, 2024. URL: <https://www.nytimes.com/2024/02/17/us/politics/how-two-first-ladies-weathered-a-most-unusual-presidential-transition.html>

12. Sauerbrey Anna, Germany's First Lady Problem. *The New York Times*. April 6, 2017. URL: <https://www.nytimes.com/2017/04/06/opinion/germanys-first-lady-problem.html>

13. Schmidt Samantha, Chile's millennial first lady wants to end the job for good. *The Washington Post*. November 13, 2022. URL: <https://www.washingtonpost.com/world/2022/11/13/irina-karamanos-chile-first-lady/>

The influence of the institute of the First Lady on socio-political processes

Dmytrashko Svitlana Anatoliivna

Candidate of Political Sciences,
Senior Lecturer at the Department
of Political Sciences and Law
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
Staroportofrankivska str., 26, Odesa,
Ukraine
ORCID: 0000-0002-4803-4387

Piskun Kateryna Serhiivna

Student of Political Science of the Faculty
of Social and Humanities
South Ukrainian National Pedagogical
University named after K. D. Ushynsky
Staroportofrankivska str., 26, Odesa,
Ukraine
ORCID: 0009-0001-6488-6352

The institution of the first lady is a social establishment that influences socio-political processes, but this convention is being rethought today. The American tradition of the title of first lady, which has social prestige, has been adopted by other countries. However, the traditional role of the first lady as a reflection of the role of women is changing. It is important to identify the correspondence of the institution of the first lady and the personality of the first lady to the state and the needs of modern society. Nevertheless, one cannot fail to determine the great influence of the first ladies on socio-political processes, on the discussion of important social problems and the implementation of humanitarian policy with the use of soft power tools. The purpose and tasks of the article are a comprehensive study of the influence of the institution of the first lady on socio-political processes; analysis of the specificity of the institute of the first lady; determination of the main areas of social influence of the first ladies; identifying the difficulties and contradictions of the functioning of the Institute of First Ladies in different countries; summarizing the evolutionary prospects of the Institute of the First Lady. A complex of general scientific and special methods, such as the method of critical analysis, comparative method, historical method, descriptive method of presentation of material, synthesis of applied material and generalization in the form of conclusions, was used to achieve the set goal and solve the problems.

The Institute of the First Lady is a social establishment that has a certain long-term social activity, purpose, and long-term communicative practices. The article identifies the factors that determine the status and purpose of the first lady's institute. At the same time, a significant influence of the status of the first lady in the public sphere was traced, especially if the persona of the first lady coincided with public expectations regarding the qualities and activities of the first lady. The analysis of the cases of the activities of the first ladies of different countries made it possible to establish that the modern aspects of the activities of the first ladies are combined with the traditional understanding of the role of the first lady: strengthening the success and improving the image of the ruling man; non-controversial activity; socially significant programs; own image activity, for example, a patroness of the arts; cultural diplomacy and promotion of a positive image of the country. The analysis made it possible to describe the role models and functions of the first ladies. The current stage of the development of the Institute of First Ladies is turning into an influential position of soft power for the implementation of humanitarian policy.

Key words: *institution of the First Lady, First Lady, United States of America, Ukraine, Chile, Germany, image, political process, soft power.*